

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Проректор з науково-  
педагогічної роботи

Пантелеймонов А.В.

“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

### **Економічна історія**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародний бізнес»**

вид дисципліни: **обов'язкова**

факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“\_\_” серпня 2019 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к. е. н., доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії Дерід І.О.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від “\_\_” серпня 2019 року № 1

В.о. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

\_\_\_\_\_ Дерід І.О.  
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “\_\_” серпня 2018 року № 1

Голова методичної комісії

\_\_\_\_\_ Григорова-Беренда Л.І.  
(підпис) (прізвище та ініціали)

## ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Економічна історія” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки бакалаврів

спеціальності (напрямку) 292 «Міжнародні економічні відносини»

ОПП «Міжнародний бізнес».

### 1. Опис навчальної дисципліни

#### 1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

**Метою викладання навчальної дисципліни** “Економічна історія” є забезпечення оволодіння студентами знаннями про особливості світового економічного процесу, в результаті якого формувалися, змінювалися та ліквідувалися різні економічні системи. В результаті студенти повинні засвоїти закономірності розвитку економіки в різних частинах світу протягом усього історичного періоду, ознайомитися із економічною політикою, що мала місце в різні часи, та із тим, як формувалося та еволюціонувало народне господарство

#### 1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- вивчення розвитку народного господарства в різних країнах світу в різні епохи, приділяючи особливу увагу становленню економіки України на всіх історичних етапах;
- формування у студентів культурно-історичного світогляду і здатності використовувати інформацію про історичний досвід в аналізі економічних ситуацій сучасності.

#### 1.3. Кількість кредитів **4**

#### 1.4. Загальна кількість годин **120**

| 1.5. Характеристика навчальної дисципліни                           |                                     |
|---------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| обов'язкова                                                         |                                     |
| Денна форма навчання                                                | Заочна (дистанційна) форма навчання |
| Рік підготовки                                                      |                                     |
| 1-й                                                                 | -й                                  |
| Семестр                                                             |                                     |
| 2-й                                                                 | -й                                  |
| Лекції                                                              |                                     |
| 32 год.                                                             | год.                                |
| Практичні, семінарські заняття                                      |                                     |
| 32 год.                                                             | год.                                |
| Лабораторні заняття                                                 |                                     |
| - год.                                                              | год.                                |
| Самостійна робота                                                   |                                     |
| 56 год.                                                             | год.                                |
| Індивідуальні завдання                                              |                                     |
| 1 контрольна робота (5 годин із самостійної роботи – на підготовку) |                                     |

### 1.6. Заплановані результати навчання

Студенти повинні досягти таких результатів навчання:

**знати:**

- періодизацію історичного процесу;
- основні процеси та доленосні події у світовій та вітчизняній економічній історії;
- загальні тенденції розвитку економічного середовища

**вміти:**

- користуватися навчальною та науковою літературою з питань економічної історії;
- систематизувати та коротко занотовувати інформацію стосовно подій в економічній історії світу;
- аналізувати здобуту інформацію та робити власні аргументовані висновки;
- визначати наслідки впливу історичних подій на економічну політику та народне господарство країн;
- використовувати здобуті знання в аналізі економічної ситуації сьогодення;
- проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків;
- виокремлювати закономірності, характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів.

## 2. Тематичний план навчальної дисципліни

### Розділ 1. Економічна історія первісної епохи та Стародавнього світу.

*Тема 1. Економічна історія як наука. Економічна історія первісної епохи*

Предмет вивчення дисципліни. Становлення економічної історії як науки. Міждисциплінарність економічної історії. Людина як рід приматів сімейства гомінід. Доба первісного людського стада. Кам'яний вік. Формування людини. Австралопітеки. Номо *habilis* – людина вмiла. Номо *erectus* – людина прямоходяча – пітекантроп. Синантроп як більш пізній тип пітекантропів. Виникнення людини розумної – Номо *Sapiens*: неандертальці та кроманьйонці. Господарство людини розумної доби пізнього палеоліту. Господарська діяльність людини часів мезоліту. Господарська діяльність людини часів неоліту, неолітична революція. Перший суспільний поділ праці: тваринництво та землеробство, виділення із землеробства ремесла.

*Тема 2. Економічна історія людини, що проживала на території України в прадавні часи*

Присвійне господарство часів палеоліту. Економіка мезоліту: криза присвійної економіки, мисливці та збирачі. Виникнення відтворювального господарства за часів неоліту. Ведення господарства у трипільській культурі. Хлібороби та скотарі. Домінування скотарства у період ранньої бронзи. Конфлікт кочівників та осілих хліборобів.

*Тема 3. Початок економічної історії Стародавнього світу. Економічна історія перших держав Стародавнього Сходу*

Сутність поняття Стародавній світ як періоду в історії між доісторичними часами та початком середньовіччя в Європі. Схід як місце виникнення перших держав у світі. Бронзова доба. Причини виникнення перших держав, так званих річкових цивілізацій, (держави Месопотамії, Стародавній Єгипет, Стародавня Індія, Стародавній Китай). Економіка держав Месопотамії: номи (міста-держави), Стародавній Шумер, Шумеро-Акадська держава, Вавілонія. Економіка Стародавнього Єгипту: Нижній та Верхній Єгипет (боротьба між ними та об'єднання), землеробство, тваринництво, ремесло, будівництво, торгівля, наука. Економіка Стародавньої Індії: племена дравідів, виникнення перших міст-держав Хараппа та Мохенджо-Даро у III тис. до н. е., завоювання аріями, ведійський період, виникнення соціальної системи варн, буддійський період, політична роздробленість, завоювання персидським царем Дарієм I та Олександром Македонським, визвольницький рух, виникнення цілісної Індійської держави, трактат «Артхашастра» як письмове свідчення про розвиток господарства. Економіка Стародавнього Китаю: періодизація історії Стародавнього Китаю, період Шан-Інь, період Західного Чжоу (соціальна структура, власність на землю, система землекористування «Колодязні поля», державний апарат), період Східного Чжоу, період воюючих царств.

*Тема 4. Економічна історія Стародавньої Греції (античність)*

Епоха античності. Порівняння давньосхідної та античної культури. Бронзова доба на території Греції (економіка критської та ахейської культур). Занепад крито-мікенської культури. Гомерівський період («Темні століття»): рівень економіки, ремесла, власність на землю. Архаїчний період: поліси, антична власність, велика грецька колонізація, поняття класичного рабства. Елліністична Греція. Греція під владою Риму.

*Тема 5. Греко-скіфська доба на території сучасної України*

Заселення українських земель грецькими колоністами. Перші держави, створені колоністами на території Надчорномор'я: сільське господарство, промисли, торгівля, фінанси. Господарство племен Степової Скіфії VI–IV ст. до н. е. (кочове тваринництво). Господарство племен Лісостепу VII–IV ст. до н. е. (осіле землеробство). Криза економічної системи Великої Скіфії, завершення греко-скіфської доби.

*Тема 6. Економічна історія Стародавнього Риму (античність)*

Виникнення Риму – «міста на сімох пагорбах». Легенда про виникнення Риму. Царський період (VIII–VI ст. до н. е.): соціальний поділ на патриціїв та плебеїв. Економіка в період Республіки (510–31 рр. до н. е.): боротьба патриціїв та плебеїв, патронат, землеробство та ремесла, рабовласницькі господарства (вілли та латифундії). Економіка в період Римської імперії: реформи, колонат, рабство, криза рабства.

*Тема 7. Економіка території українських земель Римо-сарматської доби*

Відновлення економіки античних держав Надчорномор'я після періоду занепаду. Включення античних держав Надчорномор'я до економічної

системи Римської імперії: сільське господарство, промисли, торгівля. Господарство сарматських племен (проживали на території степів Надчорномор'я, починаючи з III–II ст. до н. е.): воєнна активність, домінування кочового скотарства, торгівля. Господарство пізніх скіфів. Господарство племен зарубинецької та київської культур. Господарство племен черняхівської культури.

## **Розділ 2. Економічна історія від середньовіччя до сучасності**

*Тема 8. Середньовіччя: становлення та розвиток феодальної економіки*

Хронологія середньовіччя. Поняття феодалізму. Передумови та зародження феодалізму. Типологія розвитку феодалізму. Формування феодальної власності: сюзерен, васал, алод, бенєфіцій, фєод. Формування системи особистої та поземельної залежності селян. Устрій феодального господарства: панщина, оброк. *Економічна специфіка часів раннього феодалізму*: голод, висока смертність, низький рівень сільського господарства, замкненість, натуральність господарства, втрата значення міст, падіння інтелектуальної культури. *Економіка періоду розвиненого феодалізму*: остаточне оформлення феодальних відносин, зростання продуктивних сил суспільства, поглиблення суспільного поділу праці, підвищення ролі міст, розвиток товарно-грошових відносин, зміна форм феодальної експлуатації, послаблення особистої залежності, боротьба міст із фєодалами та отримання містами права повного або часткового самоврядування (комунальні революції), цеховий устрій міського ремесла, виникнення банків у Західній Європі.

*Тема 9. Середньовічна доба на території українських земель*

Напади готів. Переселення на українські землі гунів: гунська епоха. Господарство давніх слов'ян. Господарство Київської (Давньої) Русі (IX–

XIII ст.). Етапи державотворення Київської Русі. Боярство як різновид феодалів. Етап роздробленості Київської Русі. Статус селян (смердів), челяді, холопів, ізгоїв. Економічне життя городян. Торгівля, купецтво, грошове господарство. Монгольські завоювання, потрапляння Київської Русі під монгольську владу (переділ земель, поєднання влади монголів та руських князів). Економіка українських земель у складі Золотої Орди (*неофіційна назва улусного ханату, до якого увійшли українські землі*).

*Тема 10. Економічне життя українських земель під владою Великого князівства Литовського*

Підкорення литовськими князями українських земель. Зміни у землеволодінні та фіскальній політиці на території України у складі Великого князівства Литовського. Господарська діяльність на українських землях XIII–XVI ст.: промисли, сільське господарство, торгівля, виникнення ремісничих цехів.

*Тема 11. Економічна історія Європи в епоху пізнього середньовіччя: розкладання феодального ладу та формування капіталістичного способу виробництва*

Зародження капіталістичних відносин у межах феодального суспільства: визначення понять капіталізм та капіталістичні відносини. Розвиток товарно-грошових відносин у сільському господарстві, ліквідація поземельної та особистої залежності селян, фермерство. Первісне накопичення капіталу: визначення первісного накопичення капіталу, обезземелення селян; виникнення прошарку підприємців. Мануфактури. Зміна станової монархії абсолютною монархією. Великі географічні відкриття як джерело накопичення капіталу. «Революція цін» як наслідок Великих географічних відкриттів. Перша наукова революція.



## *Тема 12. Європейська економічна історія Нового часу*

Буржуазні революції: виникнення буржуазії, взаємодія буржуазії та абсолютної монархії, передумови та наслідки буржуазних революцій, особливості буржуазних революцій в різних країнах Європи. Промислова революція: сутність явища, промислова революція в Англії, специфіка промислових революцій у різних європейських країнах.

## *Тема 13. Виникнення Сполучених Штатів Америки та формування економіки США*

Заселення Північної Америки колоністами. Нерівномірність та особливості розвитку різних районів Північної Америки. Економічні та політичні суперечки між колонією та метрополіями. Війна за незалежність, виникнення Сполучених Штатів Америки. «Доктрина Монро». Промислова революція в США. Громадянська війна 1861–1865 рр. Зайняття США лідерської позиції у міжнародній економіці.

## *Тема 14. Економіка російських земель періоду Нового часу*

Пережитки кріпацтва, економічна та військова відсталість російських земель напередодні реформ Петра I. Реформи. Активізація зовнішньої торгівлі. Зародження капіталістичних відносин. Скасування кріпацтва та розвиток сільського господарства.

## *Тема 15. Економічна історія України XVI – середина XIX ст.*

Люблінська унія. Українські землі у складі Речі Посполитої: фільварки, розвиток торгівлі та митної справи, мануфактура. Економіка козацької України: формування козацтва, Українська національна революція 1648–1676 рр., реформи Б. Хмельницького, реформи після Б. Хмельницького, види господарської діяльності, торгівля та фінанси. Відносини Гетьманату та Російської держави: «Березневі статті», позначення реформ Петра I на економіці українських земель, ліквідація Катериною II в 1764 р. інституту

гетьманства. Підписання мирного договору «Вічний мир» між Річчю Посполитою і Московською державою у 1686 р. (територіальний поділ українських земель між цими державами). Цілковите поглинання Лівобережної України Російською імперією. Стан міста та села в Лівобережній Україні зазначеного періоду. Функціонування поміщицького господарства. Розвиток промисловості та поява робітних людей. Чумацька і ярмаркова торгівля. Економіка українських земель у складі Австрійської імперії: перший поділ Речі Посполитої, приєднання західноукраїнських земель до Австрії, товарно-грошові відносини на українських землях, розвиток ремесел та мануфактур.

*Тема 16. Економічна історія світу в Новітні часи*

Міжнародні економічні відносини напередодні Першої світової війни: глобалізація, загострення міжнародних відносин, формування Троїстого союзу, формування Антанти. Плани держав Троїстого союзу та Антанти щодо українських земель. Перша світова війна. Політичні та економічні наслідки Першої світової війни: Версальський договір, мілітаризація економік, економіки Великої Британії, Німеччини, США, Японії та Радянського Союзу після Першої світової війни. Криза 1929–1933 рр. Загострення міжнародної ситуації та початок Другої світової війни. Політичні та економічні наслідки Другої світової війни: нова геополітична ситуація у світі, збагачення США, Холодна війна, економіка СРСР, економіка країн Західної Європи, повоєнна економіка Японії (японське «економічне диво»), деколонізація та вихід на світову арену «Азіатських тигрів», формування нафтового ринку, нафтові шоки. Передумови та розпад СРСР. Економічна специфіка трансформаційних економік країн пострадянського простору. Формування ринкової економіки в Україні. Сучасна Україна в міжнародних відносинах.

### 3. Структура навчальної дисципліни

| 1                                                                                                                                                  | Денна форма |              |    |     |     |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|--------------|----|-----|-----|----|
|                                                                                                                                                    | Усього      | у тому числі |    |     |     |    |
|                                                                                                                                                    |             | л            | п  | лаб | інд | ср |
| 2                                                                                                                                                  | 3           | 4            | 5  | 6   | 7   |    |
| <b>Розділ 1.</b>                                                                                                                                   |             |              |    |     |     |    |
| Тема 1. Економічна історія як наука. Економічна історія первісної епохи.                                                                           | 7           | 2            | 2  |     |     | 3  |
| Тема 2. Економічна історія людини, що проживала на території України в прадавні часи.                                                              | 7           | 2            | 2  |     |     | 3  |
| Тема 3. Початок економічної історії стародавнього світу. Економічна історія перших держав Стародавнього Сходу.                                     | 6           | 2            | 2  |     |     | 2  |
| Тема 4. Економічна історія Стародавньої Греції (античність).                                                                                       | 6           | 2            | 2  |     |     | 2  |
| Тема 5. Греко-скіфська доба на території сучасної України                                                                                          | 6           | 2            | 2  |     |     | 2  |
| Тема 6. Економічна історія Стародавнього Риму (античність)                                                                                         | 6           | 2            | 2  |     |     | 2  |
| Тема 7. Економіка території українських земель Римо-сарматської доби                                                                               | 4           | 2            |    |     |     | 2  |
| Контрольна робота за розділом 1                                                                                                                    | 7           |              | 2  |     |     | 5  |
| Всього за розділом 1                                                                                                                               | 49          | 14           | 14 |     |     | 21 |
| <b>Розділ 2</b>                                                                                                                                    |             |              |    |     |     |    |
| Тема 8. Середньовіччя: становлення та розвиток феодальної економіки                                                                                | 7           | 2            | 2  |     |     | 3  |
| Тема 9. Середньовічна доба на території українських земель                                                                                         | 6           | 2            | 2  |     |     | 2  |
| Тема 10. Економічне життя українських земель під владою Великого князівства Литовського                                                            | 6           | 2            | 2  |     |     | 2  |
| Тема 11. Економічна історія Європи в епоху пізнього середньовіччя: розкладання феодального ладу та формування капіталістичного способу виробництва | 7           | 2            | 2  |     |     | 3  |
| Тема 12. Європейська економічна історія Нового часу                                                                                                | 6           | 2            | 2  |     |     | 2  |
| Тема 13. Виникнення Сполучених Штатів Америки та формування економіки США                                                                          | 6           | 2            | 2  |     |     | 2  |
| Тема 14. Економіка російських земель періоду Нового часу                                                                                           | 6           | 2            | 2  |     |     | 2  |
| Тема 15. Економічна історія України XVI –                                                                                                          | 6           | 2            | 2  |     |     | 2  |

|                                                  |     |    |    |  |    |
|--------------------------------------------------|-----|----|----|--|----|
| середина XIX ст.                                 |     |    |    |  |    |
| Тема 16. Економічна історія світу в Новітні часи | 11  | 2  | 2  |  | 7  |
| Усього за розділом 2                             | 61  | 18 | 18 |  | 25 |
| <b>Залік (підготовка)</b>                        | 10  |    |    |  | 10 |
| <b>Усього годин</b>                              | 120 | 32 | 32 |  | 56 |

#### 4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

| № з/п | Назва теми                                                                                                                                         | Кількість годин |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | Тема 1. Економічна історія як наука. Економічна історія первісної епохи                                                                            | 2               |
| 2     | Тема 2. Економічна історія людини, що проживала на території України в прадавні часи.                                                              | 2               |
| 3     | Тема 3. Початок економічної історії стародавнього світу. Економічна історія перших держав Стародавнього Сходу.                                     | 2               |
| 4     | Тема 4. Економічна історія Стародавньої Греції (античність).                                                                                       | 2               |
| 5     | Тема 5. Греко-скіфська доба на території сучасної України                                                                                          | 2               |
| 6     | Тема 6. Економічна історія Стародавнього Риму (античність)                                                                                         | 2               |
| 7     | Контрольна робота за розділом 1                                                                                                                    | 2               |
| 8     | Тема 8. Середньовіччя: становлення та розвиток феодальної економіки                                                                                | 2               |
| 9     | Тема 9. Середньовічна доба на території українських земель                                                                                         | 2               |
| 10    | Тема 10. Економічне життя українських земель під владою Великого князівства Литовського                                                            | 2               |
| 11    | Тема 11. Економічна історія Європи в епоху пізнього середньовіччя: розкладання феодального ладу та формування капіталістичного способу виробництва | 2               |
| 12    | Тема 12. Європейська економічна історія Нового часу                                                                                                | 2               |
| 13    | Тема 13. Виникнення Сполучених Штатів Америки та формування економіки США                                                                          | 2               |
| 14    | Тема 14. Економіка російських земель періоду Нового часу                                                                                           | 2               |
| 15    | Тема 15. Економічна історія України XVI – середина XIX ст.                                                                                         | 2               |
| 16    | Тема 16. Економічна історія світу в Новітні часи                                                                                                   | 2               |
|       | <b>Всього</b>                                                                                                                                      | <b>32</b>       |

### 5. Завдання для самостійної роботи

| № з/п | Види, зміст самостійної роботи                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Кількість годин |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 1. Економічна історія як наука. Економічна історія первісної епохи                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 3               |
| 2     | Підготовка доповідей за темою 2. Економічна історія людини, що проживала на території України в прадавні часи (підготовка доповідей )                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 3               |
| 3     | Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 3. Початок економічної історії стародавнього світу. Економічна історія перших держав Стародавнього Сходу.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 2               |
| 4     | Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 4. Економічна історія Стародавньої Греції (античність).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 2               |
| 5     | Прочитати конспект та рекомендовану літературу за темою 5. Греко-скіфська доба на території сучасної України                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 2               |
| 6     | Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 6. Економічна історія Стародавнього Риму (античність)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 2               |
| 7     | Прочитати конспект та рекомендовану літературу за темою 7. Економіка території українських земель Римо-сарматської доби                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 2               |
| 8     | Повторення матеріалу для написання контрольної роботи 1                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 5               |
| 9     | Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 8. Середньовіччя: становлення та розвиток феодальної економіки                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 3               |
| 10    | Підготувати до семінару доповіді за темою 9. Середньовічна доба на території українських земель                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 2               |
| 11    | Прочитати конспект та рекомендовану літературу за темою 10. Економічне життя українських земель під владою Великого князівства Литовського                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 2               |
| 12    | Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 11. Економічна історія Європи в епоху пізнього середньовіччя: розкладання феодального ладу та формування капіталістичного способу виробництва                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 3               |
| 13    | Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 12. Європейська економічна історія Нового часу                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 2               |
| 14    | Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 13. Виникнення Сполучених Штатів Америки та формування економіки США                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 2               |
| 15    | Прочитати конспект та рекомендовану літературу за темою Тема 14. Економіка російських земель періоду Нового часу                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 2               |
| 16    | Прочитати конспект та рекомендовану літературу за темою Тема 15. Економічна історія України XVI – середина XIX ст.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 2               |
| 17    | <p>Підготовка за конспектом та наданою літературою до семінару за темою 16. Економічна історія світу в Новітні часи. Підготовка доповідей за темами (тему для студента визначає викладач, доповідь у вигляді тез, що відображають основні історичні події та їх наслідки - до 4 хвилин):</p> <p><b>Здійснення нової економічної політики в Україні (1921–1928)</b></p> <p><b>Більшовицькі методи «навздогінної» модернізації(1929–1938)</b></p> <p><b>Господарське становище західноукраїнських земель</b></p> | 7               |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |    |
|----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
|    | <p><b>(1918–1939) : Західна Україна, українські землі королівської Румунії, українські землі у складі Чехословаччини.</b></p> <p><b>Кооперативний рух в Україні за умов ринкової економіки другої половини ХІХ – 1939 р.</b></p> <p><b>Економіка України під час Другої світової війни(1939–1945)</b></p> <p><b>Україна у першому повоєнному десятилітті(1946–1955)</b></p> <p><b>Історико-економічний аналіз грошових реформ радянської влади.</b></p> <p><b>Економіка України в добу десталінізації(1956–1965)</b></p> <p><b>Роль і місце господарства України в народногосподарському комплексі СРСР.</b></p> <p><b>Становлення національної економічної політики незалежної України.</b></p> <p><b>Аналіз ринкової трансформації національної економіки незалежної України</b></p> <p><b>Земельна реформа в незалежній Україні: завдання, етапи, результативність.</b></p> <p><b>Історія формування приватної власності в незалежній Україні.</b></p> <p><b>Розвиток підприємництва в Україні в умовах перехідної економіки від соціалістичної до ринкової.</b></p> <p><b>Становлення національної фінансової, грошово-банківської системи незалежної України.</b></p> <p><b>Труднощі та проблеми здійснення політики переходу до ринкової економіки в Україні.</b></p> <p><b>Відродження та розвиток фермерства в Україні.</b></p> <p><b>Інтеграція економіки незалежної України у світовий ринок</b></p> |    |
| 19 | Повторення вивченого матеріалу, підготовка до заліку                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 10 |
|    | Разом                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 56 |

## 6. Індивідуальні завдання

Передбачено написання однієї контрольної роботи за розділом 1. Студент отримує індивідуальне завдання для виконання контрольної роботи та детальні критерії оцінювання роботи. Робота передбачає використання додаткової літератури.

Контрольна робота . Приклад

Варіант 1

1. Дайте розгорнутий повну відповідь 1,25 б.

Господарювання часів неоліту (різні рівні розвитку племен в неоліті, неолітична революція, перший і другий великий суспільний поділ праці)

2. Тести (0,5 б. За кожен правильну відповідь)

2.1. Оберіть варіант, який не є причиною виникнення перших держав на Сході

А) поява класів рабів і рабовласників

Б) іригаційна економіка

В) поява общинної власності

Г) необхідність захисту від зовнішніх ворогів

Д) поява приватної власності

2.2 У Вавилонії частина людей, які були зайняті в системі адміністрації та управління називалися

- А) лихварями
- Б) царськими людьми
- В) жрецької адміністрацією
- Г) радою громади

2.3. Колодязні поля - це

- А) Назва іригаційної системи Стародавнього Китаю
- Б) система землекористування Стародавнього Китаю
- В) назва земель, які перебували у державній власності
- Г) назва одиниці адміністративного поділу Стародавнього Китаю

2.4. Особливий тип держави, що виник як колектив громадян-землевласників, що представляє собою місто з прилеглою до нього сільській територією, в Античній Греції називався

- А) громада
- Б) громада
- Г) поліс
- Д) метрополія

2.5. Престижна економіка - це поняття, що відноситься до

- А) сучасній економіці
- Б) пізнього палеоліту
- В) мезоліту
- Г) неоліту
- Д) до античності

3. Дайте розгорнутий повну відповідь 1,25 б.

Економіка Риму в період республіки: політичний устрій республіки; боротьба патриціїв і плебеїв: причини протистоянь, результат конфлікту

## 7. Методи контролю

Метод контролю – це система дій, націлена на перевірку знань студента.

У даному курсі дисципліни «Економічна історія» використовуються наступні форми контролю:

усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації, а також усний контроль у формі доповіді студентом стосовно питання, яке не було висвітлене в рамках інформації, наданої у лекції (останнє семінарське заняття

передбачає виступ із доповіддю на 4 хвилини, підготовленою під час самостійної роботи студента);

дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;

письмовий поточний тестовий контроль;

письмовий контроль у вигляді написання 1 контрольної роботи ( в аудиторії), що містить як завдання, що потребують розгорнутої відповіді, так і тести;

перевірка наявності конспекту;

підсумковий контроль у вигляді письмового заліку.

### ***Критерії оцінки успішності та результатів навчання***

1. За кожне семінарське заняття встановлено максимальну кількість балів, що їх можна отримати, виконавши усі запропоновані завдання повно та без помилок. Зазвичай сюди входить відповідь на запитання, винесене на обговорення на семінарське заняття, або виступ з проблематики, винесеної у самостійну роботу студента, а також чіткі короткі відповіді студента на додаткові питання викладача в рамках, винесеної на обговорення теми. Якщо студент плутано та неповно відповідає на основне питання, не відповідає на додаткові питання – його бал знижується. Підвищити його студент може, проявляючи подальшу активність на семінарі, відповідаючи на питання, поставлені іншим студентам, якщо ті не знають відповіді. Останнє семінарське заняття містить теми для доповідей студента. Доповідь має носити тезисний характер і містити хронологію історичної події та її наслідків відповідно до теми доповіді. Час на доповідь - 4 хвилини. Студент має проявити здібність вивчити, оцінити і коротко викласти проблемне питання. Максимальний бал виставляється за наявності чіткої, правильної, стислої, логічно побудованої доповіді, за умови вкладення у відведений час.

2. У курсі дисципліни передбачено 1 контрольну роботу. Контрольна робота виконується в аудиторії і передбачає певну кількість балів за кожне із



завдань у варіанті. Бали за кожне завдання вказані у варіанті. Повне і правильне виконання усіх завдань дає максимальний бал.

4. Ведення студентом охайного, повного конспекту протягом семестру дає максимум балів, виділених за цей вид активності.

5. Підсумком вивчення дисципліни є складання письмового заліку. Макет завдання надається студентам заздалегідь разом із питаннями до заліку. Біля кожного завдання у заліковому варіанті проставлено максимальну кількість балів, що їх можна отримати за наявності чіткої, правильної відповіді.

### 8. Схема нарахування балів

| Поточний контроль, самостійна робота |    |    |    |    |    |    |          |    |     |     |     |     |     | Залік        | Сума                                                    |       |    |     |
|--------------------------------------|----|----|----|----|----|----|----------|----|-----|-----|-----|-----|-----|--------------|---------------------------------------------------------|-------|----|-----|
| Розділ 1                             |    |    |    |    |    |    | Розділ 2 |    |     |     |     |     |     | Конспе<br>КТ | Контрольна робота ,<br>передбачена<br>навчальним планом | Разом |    |     |
| C1                                   | C2 | C3 | C4 | C5 | C6 | C7 | C8       | C9 | C10 | C11 | C12 | C13 | C14 |              |                                                         |       |    |     |
| 3                                    | 3  | 3  | 3  | 3  | 3  | 3  | 3        | 3  | 3   | 3   | 3   | 3   | 8   | 3            | 10                                                      | 60    | 40 | 100 |

C1, C2 – семінар 1, семінар 2....

### Шкала оцінювання

| Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру | Оцінка                              |                                  |
|----------------------------------------------------------------|-------------------------------------|----------------------------------|
|                                                                | для чотирирівневої шкали оцінювання | для дворівневої шкали оцінювання |
| 90 – 100                                                       | відмінно                            | зараховано                       |
| 70-89                                                          | добре                               |                                  |
| 50-69                                                          | задовільно                          |                                  |
| 1-49                                                           | незадовільно                        | не зараховано                    |

## 9. Рекомендована література

### Основна література

1. Вербова О. С. Історія економіки та економічної думки : навчальний посібник / О. С. Вербова, М. В. Вербовий ; наук. ред. Г. І. Башнянин, В. С. Загорський. – Львів : Новий Світ-2000, 2013. – 391 с.
2. Гусейнов Р. М. Экономическая история. История экономических учений : учебник / Р. М. Гусейнов, В. А. Семенихина. – 3-е изд., стер. – М. : Омега-Л, 2009. – 383 с.
3. Економічна історія України: Історико-економічне дослідження : в 2 т. / [ред. рада : В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін. ; відп. ред. В. А. Смолій ; авт. кол. : Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.] ; НАН України, Ін-т історії України. – К. : Ніка-Центр, 2011. – Т. 1. – 696 с.
4. Економічна історія України: Історико-економічне дослідження : в 2 т. / [ред. рада : В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін. ; відп. ред. В. А. Смолій ; авт. кол. : Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.] ; НАН України, Ін-т історії України. – К. : Ніка-Центр, 2011. – Т. 2. – 608 с.
5. Історія економіки та економічної думки: навчально- методичний посібник / С.О.Нікола, Ю.О.Ніколаєв. – Одеса: “Одеський національний університет імені І.І.Мечникова”, 2015. – 132 с.

### Допоміжна література

1. Економічна історія зарубіжних країн : навчальний посібник / М. О. Уперенко, Е. А. Кузнецов, В. В. Деречин, П. М. Леоненко. – Х. : Бурун Книга, 2009. – 559 с.
2. Історія бізнесу. Світова історія економіки від неоліту до глобалізації / Н. Піпер ; пер. с нем. О. Логвиненко. – К. : К.І.С., 2006. – 172 с.
3. Історія економіки та економічної думки: від ранніх цивілізацій до початку ХХ ст. : навчальний посібник / ред. [В. В. Козюк](#), [Л. А. Родіонова](#). – К. : Знання, 2011. – 566 с.
4. Історія економічних учень : навчальний посібник / П. П. Несененко, О. А. Артеменко. – Одеса : ОНЕУ : ФОП Гуляєва В. М., 2017. – 448 с.
5. История мировой экономики / под ред. Г. Б. Поляка, А. Н. Марковой. – М. : ЮНИТИ, 2002. – 727 с.
6. История э кономики : учебник для вузов / под общ. ред. О. Д. Кузнецова, И. Н. Шапкина, А. С. Квасова, Ю. К. Федулова, Е. Г. Лисовской, Л. И. Пермяковой. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2011. – 416 с.

7. Лазарович М. В. Економічна історія : навчальний посібник / М. В. Лазарович . – К. : Знання, 2008 . – 431 с.
8. Лановик Б. Д. Економічна історія України і світу : підручник / Б. Д. Лановик, З. М. Матисякевич, Р. М. Матейко. – 8-ме вид., перероб. і доп. – К. : ВІКАР, 2006 . – 495 с.
9. Шевчук Д. А. История экономики / Д. А. Шевчук. – М. : Эксмо, 2009. – 305 с.
10. Экономическая история России с древнейших времен до 1917 г. : в 2 т. : энциклопедия / РАН, Научный совет по проблемам российской и мировой экономической истории ; редкол. : В. В. Алексеев, Б. В. Ананьич, Л. И. Бородкин ; отв. ред. Л. М. Епифанова. – М. : РОССПЭН, 2008. – Т. 1. А – М. – 1470 с.
11. Экономическая история России с древнейших времен до 1917 г. : в 2 т. : энциклопедия / РАН, Научный совет по проблемам российской и мировой экономической истории ; редкол. : В. В. Алексеев, Б. В. Ананьич, Л. И. Бородкин ; отв. ред. Л. М. Епифанова. – М. : РОССПЭН, 2009. – Т. 2. Н – Я. – 1287 с.
12. Экономическая история зарубежных стран : учебное пособие для вузов / Н. И. Полетаева, Л. Ф. Пашкевич, Г. Ф. Шаповал, Г. И. Ермашкевич ; под ред. В. И. Голубович . – 4-е изд., стереотип . – Минск : Экоперспектива, 2003. – 589 с.
13. Юхименко П. І. Економічна історія : навчальний посібник / П. І. Юхименко. – 3-тє вид., випр. і доп . – К. : ВІКАР, 2012. – 341 с.

#### **10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення**

1. Інститут історії України[електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://history.org.ua/uk>
2. Лента исторических событий [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.garshin.ru/history/chronology.html>
3. Намедни с Леонидом Парфёновым. [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/channel/UCbhMGG0ZievPtK8mzLH5jhQ>

